

Camii

Hasan KARACA

Cami
Hasan KARACA

DİB
YAYINLARI

Tasarım:

www.sfn.com.tr
0312 435 15 95

Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: 666
Broşür: 38

Ekim 2008, Ankara

Bu kitap Din İşleri Yüksek Kurulu'nun 01.06.2006 tarih ve 95 sayılı kararıyla basılmıştır.

Baskı: Başak Matbaacılık
Tel: (0312) 384 27 61-62

© Diyanet İşleri Başkanlığı Dini Yayınlar Dairesi Başkanlığı

İletişim Adresi:
Eskişehir Yolu 9. km. Çankaya/ANKARA
Tel : (0312) 295 72 94
Faks : (0312) 284 72 88
e-posta : diniyayinlar@diyanet.gov.tr

Cami Tarihtir

Peygamber Efendimizin Medine'ye hicretinden sonra ilk işi bir cami inşa etmek olmuştur. Bu ilk cami hem sosyal hayatın hem de dini hayatın merkezi konumundadır. Bir anlamda İslam tarih ve medeniyetinin başlangıç noktası bu Camidir. Dünyadaki bütün camiler ondan bir örnektir. Müslümanlar nereye gitmişlerse hayatlarını inşa için önce bir cami yaptırmışlardır. Bu yüzden cami yaptırmak Müslümanlarca her zaman büyük bir ibadet olarak kabul edilmiştir. Camiler, Müslümanların tarihteki izdüşümleri, ayak izleridir.

Cami, hendeseden bir abide olmanın çok ötesinde bir gelenek, bir hayat ve bir dünya algısıdır. Cami, tarih gibi ölümsüz, tarih kadar cömerttir ve geçmişe ve geleceğe açılan penceredir.

Cami Medeniyettir

Medeniyet hakikatin bir toplum üzerinde yansımasıdır. İslam toplumunun hakikat anlayışını cami temsil eder. Cami şehrin merkezidir. Hayat, hakikat ve medeniyet onun kubbesi altında birleşmiştir. Müslüman camiye bakınca, hayatının çıkış noktasının hakikat olduğunun, bu hakikatin ilahi kaynaklı olduğunun ve bu hakikatten ayrılmakla yükümlü olduğunun farkına bir kez daha varacaktır. Böylelikle cami kubbesi altında idrak edilen hakikat, gök kubbe altında medeniyete dönüşmektedir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Cami Sanatı

Medeniyetin kaynağı olan Cami, aynı zamanda medeniyetin en büyük meyvesidir de. Her medeniyet kendini inşa sürecinde kemalinin bir simgesi olarak sanatı üretmiştir. İslam medeniyetinin ürünleri arasında caminin özel yeri vardır. Mimari, tezhip ve hat sanatını içinde barındıran cami, aynı zamanda inananların estetik anlayışını da yansıtmaktadır. Cami bir yanıyla zaman ve coğrafyaların özelliklerini sanat diliyle anlatırken öte yandan ilahi kaynaktan beslenen bir estetiği hem yeniden inşa etmekte hem de nesilden nesile taşıyıp ebedileştirmektedir.

Cami İbadettir

Müslüman, en derunî hisleri Rabbinin huzuruna durduğunda yaşar. Bu huzur sanki mihrabta tecessüm etmiştir. Namaz kılan mihraba ne kadar yakın olursa o kadar çok sevap kazanmıştır. Bu yüzden burada tüm inananların ibadetini kendinde toplayan imam ibadet etmektedir.

Müslüman camiye adım attığı andan itibaren ibadettedir. Çünkü cami, diğer tüm çağrışım ve işlevlerinin dışında her şeyden önce bir ibadet mekânıdır. Bu eve abdest almadan, arınmadan adım atılmaz. Burada inşirahların en büyüğü yaşanır, gönül huzur bulunur. Buraya bir daha çıkılmayacakmış gibi girilir.

Cami Eşitliktir

Müslüman, camiye girdiğinde dünyaya ait tüm ünvanlarını arkasında bırakmıştır. O artık namını, şanını, mesleğini, mensubiyetini terk etmiş ve insan olarak, kul olarak Rabbinin huzuruna çıkmıştır. Onun kul olmadan öte hiçbir meziyeti kalmamıştır. Dünyadan getirdiklerinin burada hiçbir değeri yoktur. Anlamıştır, tüm farklılıklarına rağmen bütün insanlar eşittir, anlamıştır, baki kalan ancak kalb-i selim ve amel-i salihdir.

Cami Birliktir

Camide omuz omuza saf duran inananlar, hayatın yüklerini, sevinç ve kederlerini birlikte taşımayı öğrenirler. Bir kişinin safı bozmasının bütün safı bozacağını bilmişlerdir. Bu onlara, hayatlarında daima diğer insanları gözetme terbiyesini vermiştir. Müezzin birliği işaret eden minareden vakti paylaşmak için ezan okuduğunda Müslümanların kalpleri ürperir ve bir olan Allah'a yönelirler. Bir anda dünya işlerini bırakırlar ve almanın değil vermenin, tutmanın değil paylaşmanın, biriktirmenin değil infak etmenin erdem olduğunun şuuruna yeniden varırlar. Cami onların kalbine bir şeyi çok iyi nakşetmiştir: Dünyada her ne varsa, paylaştıkça artar.

Cami Sohbeti

Caminin kapısı herkese açıktır. Bunun gibi Müslüman da gönlünü herkese açmıştır, camiye girdiği an hem Rabbinin huzurundadır, hem de herkese irtibat kurmuştur. Bu ikili irtibat, kendiliğinden bir muhabbet ve sohbet ortamı doğurmaktadır. Bu sohbette boş söz olmaz. Bu sohbette diller değil kalpler konuşur.

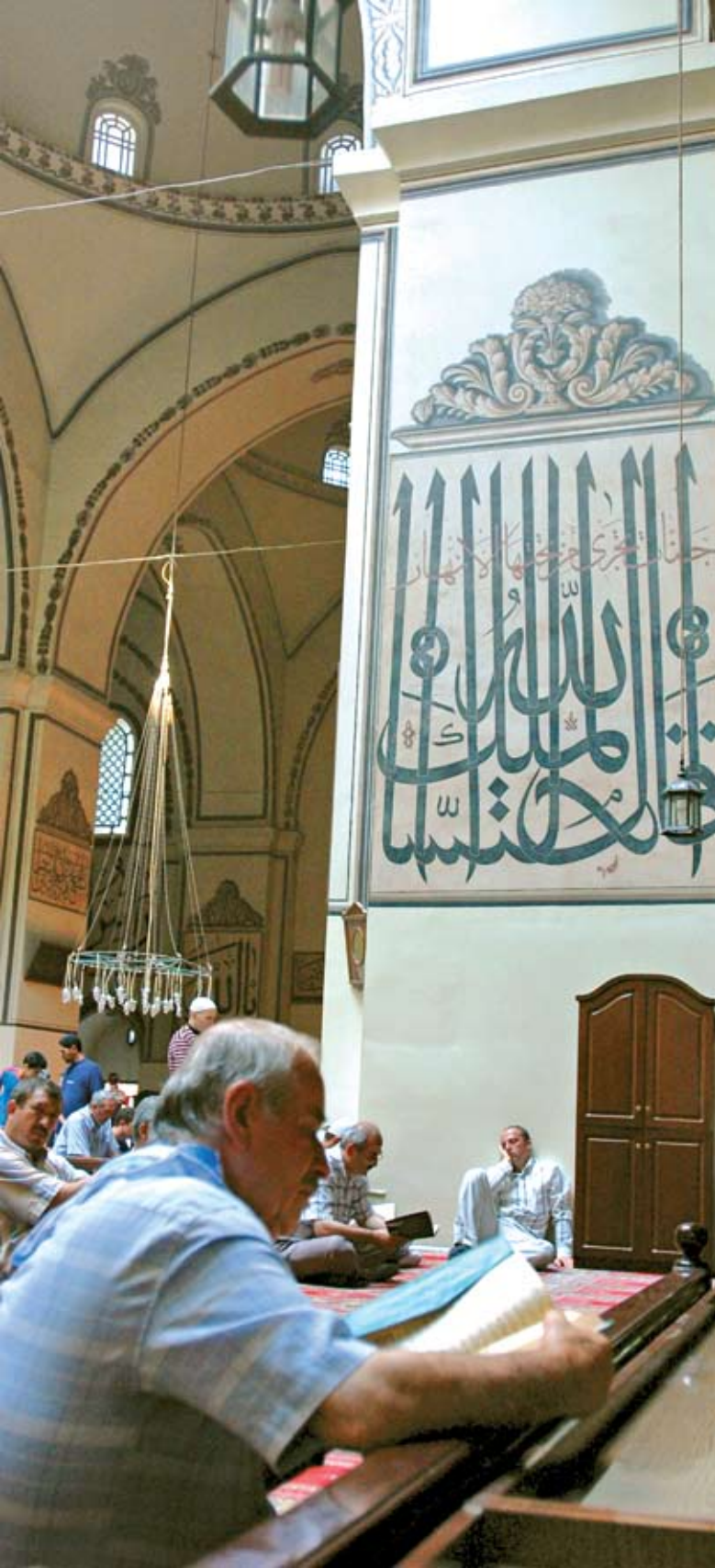
Cami İlimdir

Müslüman camiye girdiğinde kalbini manevi ortama açmıştır. Zihni de ilime açılmıştır. Çünkü cami tarihte her zaman ilim meclisi de olagelmıştır. Caminin kürsüsünden söylenen her söz, inananın anlam dünyasını genişletmektedir. Minberin dilinden akan her kelime, yeniden keşfedilmeye değerdir.

Cami ilmin kaynağıdır, çünkü ancak camiden geçmiş bir bilgi hakikatin kokusunu üzerinde taşır. Hakikat camide söz olmuştur, burada ete kemiğe bürünmüştür. Bu yüzden camiye edeb ile girilir. Bu yüzden cami edebin ve erdemın zirveye ulaştığı yerdir. Bu yüzden camiye bir kere giren anlamıştır ki edebın olmadığı yerde ilim, hakikatin olmadığı yerde bilgi yoktur.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
الحمد لله الذي جعلنا من جنات تجري من تحتها الأنهار

Cami Sevgidir

Gerçek bilgi sevgi ile hasıl olur, çünkü sevmek yakınlaşmaktır. Mümin camiye sevgi ile girer, camiye sevgi besler. Cami de Mümini sever. Bir araya geldiklerinde sevgileri kemale kavuşur. Cami ve mümin sevgilerini diğer insanlarla paylaşırlar. Bu yüzden caminin olduğu her yerde sevgi vardır. İlmî sevgi ile öğretir cami, paylaşmayı sevgi ile. Cami, sığınanlara sevgi dağıtır, ibadet edenlere sevgi bağışlar, ağlayanlara sevgiyle bakar, gülenlerden sevgi esirgemez, kendisine sevgi ile gelenlere ise gerçek sevilmesi gerekenin kim olduğunu gösterir ve gerçek sevgiyi tattırır.

Cami Tevekküldür

Sevgiyi ve bilgiyi öğreten cami, tevekkülü öğretmiş olur inanana. Medeniyetin, ahlakın, bilginin pınarının cami olduğunu öğretir, sığınağın cami olduğunu idrak ettirir. Böylelikle mümin daima caminin gölgesindedir. Oranın Beytullah olduğunu bilir ve gerçek eyleyenin kim olduğunu anlar. Onun vekili artık Rabbidir, O'na sığınmıştır, elinde olanların ve olmayanların O'ndan olduğunu kavramıştır. Nereye gitse caminin gölgesindedir. Orada ona korku ve hüznün yoktur. Birisiyle veya bir olayla karşılaştığında ise duyduğu söz ancak selam ve selamettir.

Cami Arınaktır

Mümin camiye kalbini, gönlünü, zihnini vererek girmiştir. Camiye girerken bedenini ve ruhunu temizlemiştir.

Cami, mümine kapılarını açmıştır. Ona ilahi huzurun kapılarını aralamıştır. O huzura ancak arınmış olanlar girebilir. Mümini ise cami arındırır. Önce günahları dökülür camiye girenin, sonra gönlü ferahlar, ahlaki zaaflarından kurtulur ve nihayet mutmain olmuş bir benlikle, razı olmuş ve razı olunmuş olarak, camiden aldığı terbiye ile Rabbinin huzuruna çıkar.

Cami Sığınaktır

Müslüman, hiçbir sığınağı kalmadığında, gönlünü yaslayacak bir yer aradığında caminin şefkat ellerinin açık olduğunu bilir. Cami şefkatin bitmediği bir sığınma yeridir. O kadar ki aslında tüm sığınakların şefkat kaynağı yine camidir. Cami kendisine sığınmayanlara da nimetler bahşetmiştir, onlara lütufta bulunmuştur. Müslüman, elindeki nimetlerin tümünün bu kaynaktan beslendiğinin şuurundadır. Cami, sığınanlara yuva, sığınmayanlara umuttur.

Cami Anlamakter

Cami mümine anlamayı öğretmiştir. Ona hayatın ve hadiselerin hikmetini göstermiştir. Hakikati onun idrakine yerleştirmiştir. Mümin ise camiye her girdiğinde bir kez daha anlar, sonra anlamayı anlar, sonra anlama bir meleke olur ve mümin gittiği her yere camiye beraberinde götürür. Camiyle bakar, camiye görür, camiye duyar, camiyle dokunur.

Cami O'nsuz Olanamaktır

Mümin nasıl hayatı boyunca caminin içindeyse, cami de müminin içindedir. Mümin yolunu onunla tayin eder. Anlamıştır ki onsuz olmuyor. Anlamıştır ki onun gerçek sahibi Allah'tır. Nihayet anlamıştır ki bütün bu yolculuğu bir tek hedef için, bütün çileleri bir tek gaye için, bütün bir ömrü, sevinci, sevgiyi, hikmeti, bilgiyi bir tek amaç için tecrübe etmiştir: O'nsuz olanamak.